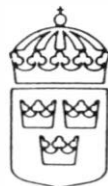

Motion till riksdagen

1987/88:U406

av Margaretha af Ugglas m. fl. (m)
om en säkerhetspolitiskt förankrad
nedrustningspolitik

Mot.
1987/88
U406

Sammanfattning

Sveriges deltagande i den internationella politiken för rustningskontroll och nedrustning kommer genom utvecklingen på detta område att få allt större betydelse för vår egen säkerhetspolitiska situation.

Det kommer, som 1984 års försvarskommitté visat, att ställas allt större krav på att vårt deltagande i detta arbete bygger på ett väl utvecklat samspel mellan de försvarspolitiska och de utrikespolitiska delarna av säkerhetspolitiken.

Som också regeringen framhåller i budgetpropositionen ställer utvecklingen i vårt närområde och det ökade strategiska intresset för vår del av världen stora krav på säkerhetspolitiskt inriktade analyser och ingående kunskaper, inte minst om utvecklingen i Europa, för att ge underlag för beslut och svenskt agerande inom nedrustningspolitiken.

I motionen kräver vi därför ett anslag för ett tvärinstitutionellt forskningsprojekt vid Försvarets forskningsanstalt inom området "Europeisk stabilitet och nedrustning".

I motionen framförs också förslag till inriktning av det svenska förhandlingsarbetet vad gäller konvention mot kemiska vapen, arbetet för en bättre anslutning till icke-spridningsavtalet, arbetet på att åstadkomma ett fullständigt stopp för kärnvapenprov samt vad gäller s. k. negativa säkerhetsgarantier för kärnvapenfria stater.

Anslaget till s. k. fredsrörelser föreslås utgå oförändrat jämfört med föregående budgetår. Projektanslaget för politiska och andra organisationers arbete med fredsupplysning föreslås, med tanke på att medel från ett nytt fredslotteri kommer att tillföras, minskas med två miljoner.

För att stärka den säkerhetspolitiska forskningen, och för att ge vårt land en röst i den allt viktigare internationella dialogen mellan forskningsinstitut på det strategiska området, föreslås en succesiv utbyggnad av Utrikespolitiska institutet och budgetmedel för två nya forskartjänster vid detta.

A. Nedrustningspolitikens förutsättningar

Den ideologiska och politiska motsättningen mellan de öppna och demokratiska samhällena i Väst och de totalitära staterna i det av Sovjetunionen kontrollerade Östblocket, är grunden för den globala militära spänning, som är det internationella nedrustningsarbetets stora utmaning.

Den militära maktbalans, som byggs ur dessa motsättningar, präglar de säkerhetspolitiska förhållandena i vår omvärld liksom de överväganden som svensk säkerhets- och nedrustningspolitik har att utgå ifrån.

Stabilitet mellan nationer och allianser är inte bara en fråga om militär styrka och balans, även om det inte går att bortse från den betydelse den militära balansen har. Andra faktorer, inte minst politiska, måste vägas in. Kulturellt och ekonomiskt samarbete kan aldrig i sig upplösa de spänningar, som har sin rot i skilda politiska system. Men de kan, liksom kontakter mellan människor och folk, vara ett sådant stöd för frihetens och fredens idéer att de långsiktigt påverkar de faktorer, som är den militära spänningens grund.

En fred som bygger på förtryck av hela länder eller folk kan aldrig ge säkerhet mot våld eller bli bestående. Därför måste strävan att minska de vapenarsenaler, som är ett hot mot vår globala överlevnad, gå hand i hand med strävan till en utveckling, som bygger på respekt för de grundläggande mänskliga rättigheterna och alla folks rätt till frihet.

Majoriteten av jordens befolkning lever under förtryck och ofrihet. Oändligt många lever under mer eller mindre varaktiga krigsförhållanden. Det ständigt levande väpnade våldet är i många länder ett avgörande hot inte bara mot människors trygghet utan också mot utveckling och framåtskridande.

Vare sig konflikter och krig har sin grund i den globala spänningen mellan Öst och Väst eller har sitt ursprung i motsättningar mellan religioner, kulturer, etniska grupper eller politiska åsiktsriktningar bottnar det väpnade våldet i tron på att man med militära medel kan vinna det man inte kan uppnå med politiska medel. Arbetet för nedrustning måste därför bedrivas så att möjligheten att med militära medel vinna det, som inte kan uppnås politiskt, blir så liten som möjligt. Samtidigt måste tron på de politiska medlen bli så stor som möjligt.

En viktig insikt är att varaktig fred inte kan grundas på förtryck och ofrihet för nationer eller individer. Många av de krig, som i dag utkämpas, har sin grund i en frihetssträvan, som inget förtryck i längden kan förkväva.

B. Ideologiska utgångspunkter:

Sveriges riksdag har 1983 efter en motion från moderata samlingspartiet fastslagit följande:

”Självfallet finns det ett samband mellan förtryck och orättvisor å den ena sidan och rustningar och krigsrisk å den andra. Arbetet för frihet från förtryck och orättvisor i alla länder är också ett arbete, som ökar förutsättningarna för en varaktig fred. Det finns således även av detta skäl anledning för Sverige att fortsatt aktivt verka för mänskliga rättigheter och alla folks frihet. Detta arbete bör bedrivas i alla därtill ägnade fora. (UU 1983/84:1)”

Enligt moderata samlingspartiets uppfattning sammanfattar detta väl vår syn på det oupplösliga samband, som finns mellan en varaktig fred och strävan efter frihet och oberoende.

C. Säkerhetspolitiska utgångspunkter

Mot. 1987/88
U406

Den svenska säkerhetspolitiken syftar ytterst till att bevara vårt lands frihet och oberoende. Vårt säkerhetspolitiska mål är att i former, som vi själva väljer, trygga en nationell handlingsfrihet. Denna ska göra det möjligt att inom våra gränser bevara och utveckla vårt samhälle i politiskt, ekonomiskt, socialt, kulturellt och varje annat avseende efter våra egna värderingar. I samband därmed ska vi utåt verka för internationell avspänning och en fredlig utveckling.

I dessa ordalag har Sveriges riksdag under en följd av år uttryckt målsättningen för svensk säkerhetspolitik.

Säkerhetspolitikens grund är försvarspolitik. Säkerhetspolitiken utformas i ett samspel mellan försvars- och utrikespolitiken och dess linje är alliansfrihet syftande till neutralitet i krig.

1984 års försvarskommitté visade i sin analys av svensk säkerhetspolitik inför 90-talet att det nordeuropiska och nordatlantiska området fått ökad strategisk betydelse och att detta, tillsammans med motsättningar mellan stormaktsblocken och på grund av den militärtekniska utvecklingen, lett till att Sveriges läge blivit mera utsatt i samband med kriser och väpnade konflikter i vår omvärld.

I sina ställningstaganden till svensk nedrustningspolitik konstaterar försvarskommittén i sitt slutbetänkande, att vi här liksom i säkerhetspolitiken i övrigt har att utgå från att den internationella säkerhetspolitiska miljön domineras av supermakterna och deras allianser, av kärnvapnens existens och av kopplingen mellan kärnvapnen och kärnvapenstrategierna och de konventionella vapnen.

Man fastslog också att frågor rörande de konventionella styrkeförhållandena och stabiliteten i Europa bör ägnas ökad uppmärksamhet i den svenska nedrustningspolitiken.

Med dagens utveckling kommer den internationella rustningskontroll- och nedrustningspolitiken sannolikt att få allt större direkt betydelse för vår egen säkerhetspolitiska situation och för de militärstrategiska förutsättningarna för vår säkerhet.

Det kommer att ställas allt större krav på att vårt deltagande i denna bygger på ett väl utvecklat samspel mellan de försvars- och de utrikespolitiska delarna av säkerhetspolitiken.

D. Nedrustningsförhandlingar

Sverige har traditionellt spelat en aktiv roll i de olika multinationella förhandlingar, som ägnas rustningskontroll och nedrustning.

Vår alliansfria ställning är därvid ofta en tillgång. Vårt intresse av en fredlig värld är en självklarhet och vi kan inte uppfattas som ett hot mot någon.

Alla realistiska och väl avvägda nedrustningsinitiativ bör ligga i svenskt intresse. Men vi har speciellt intresse av åtgärder, som kan öka stabiliteten och minska krigsrisken i de delar av världen, som har direkt betydelse för vår egen nationella säkerhet.

Aven i det nedrustningspolitiska arbetet måste vi av resursskäl prioritera vissa uppgifter. Våra möjligheter att som liten alliansfri nation påverka förloppen är också många gånger begränsade.

Det kan anses självklart, att vi ska fortsätta arbeta på väl inarbetade områden där vi genom erfarenhet och kompetens kunnat påverka viktiga frågor, såsom i kemivapenförhandlingarna inom FN:s nedrustningsdelegation. När vi ska ge oss in på nya områden bör de egna säkerhetspolitiska värderingarna väga tungt.

1984 års försvarskommitté studerade på regeringens uppdrag hur vår politik i internationella nedrustningsfrågor bättre ska kunna samordnas med och förstärka övriga delar av säkerhetspolitiken. Detta kan enligt kommittén ske bland annat genom att överväga vilka tänkbara rustningskontrollåtgärder, som är särskilt betydelsefulla för Sveriges säkerhet och hur de påverkar vårt totalförsvar.

Försvarskommittén menade, att genom en koppling mellan nedrustningspolitiken och det etablerade studiesystemet för totalförsvarets planering, skulle man kunna identifiera framtida säkerhetspolitiska påfrestningar och peka ut områden för svenska nedrustningspolitiska initiativ.

Man säger också:

”En systematisk säkerhetspolitisk beredning av möjliga nedrustningspolitiska initiativ och en grundlig analys av möjliga säkerhetspolitiska konsekvenser av tänkbara förhandlingsresultat torde ytterligare öka våra möjligheter att på det nedrustningspolitiska området aktivt främja svensk säkerhet och föra en nedrustningspolitik, som tar sikte på vad som kan vara uppnåeligt i vår säkerhetspolitiska miljö och på det som kan vara av särskild vikt för vår säkerhet.”

Svenska insatser i det internationella arbetet för nedrustning har kunnat bygga på ett avancerat försvarstekniskt kunnande. Detta i förening med vår alliansfria politik har också gjort att vi har kunnat erbjuda kunskap och aktivt deltagande i verksamhet syftande till att bygga upp kontrollsystem för nedrustningsavtal. Detta är en inriktning inom nedrustningsarbetet, som passar vår säkerhetspolitiska profil och våra egna säkerhetspolitiska intressen.

a. Tillträde till förhandlingar

Svenska förhandlings- och expertinsatser har på viktiga områden, som de multilaterala kemivapenförhandlingarna och i provstoppsfrågan, skaffat oss en ställning och ett inflytande över viktiga nedrustningsfrågor, som inte får äventyras. Detta har kunnat ske med hjälp av den plattform, som alliansfriheten och en betydande försvarspolitik sakkunskap givit oss. Mycket tyder dock på att nedrustningsförhandlingar av stort intresse för oss i framtiden alltmera kommer att föras bilateralt mellan supermakterna eller förläggas till alliansförhandlingar, dit vi inte utan vidare har tillträde.

Det kommer därför att finnas ytterligare ett skäl för en koncentration av nedrustningsarbetet till områden med speciellt intresse för Europa och vår egen säkerhet. Vi bör i det internationella arbetet kunna skaffa oss en be-

tydande trovärdighet som experter på och som legitima intressenter just i frågor, som uppenbart har stor betydelse för Europa och speciellt det nord-europeiska området. Det bör ge oss ökad möjlighet att med tyngd hävda det svenska intresset av acceptabel insyn i och möjlighet att påverka förhandlingar, om vi kan visa väl underbyggt och kunnigt engagemang i frågor, som har betydelse för stabiliteten i vårt närområde.

Förhandlingar om nedrustning i Europa kommer med någon form av anknytning till ESK att föras mellan militärallianserna. Speciell upmärksamhet bör alltfört ägnas frågan hur Sverige och de övriga alliansfria och neutrala staterna på ett godtagbart sätt ska kunna få, inte bara fortlöpande och tillräcklig information om, utan också möjlighet att framföra sina synpunkter i dessa förhandlingar.

Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

b. Förberedande forskningsarbete

Under medverkan av flera myndigheter gjordes under Stockholmskonferensen en väl sammanhållen analysverksamhet. Detta arbete hade stor betydelse för de svenska möjligheterna att påverka förhandlingsarbetet och resultatet av denna viktiga del av ESK-processen.

Europaprojektet gav också värdefulla erfarenheter. Här tog man i ett samarbetsprojekt mellan flera myndigheter fram ett såvitt möjligt på egna svenska analyser byggt material avseende militärstrategiska, militäroperativa och militärtekniska förhållanden i Centraleuropa. Detta har givit en nyanserad bild av styrkerelationerna mellan de militära blocken i Europa, av dynamiken i tänkbara militära handlingsmöjligheter samt av på olika områden existerande kvantitativa och strukturella obalanser mellan dem.

Europaprojektet är en god utgångspunkt för ett större och mera djupgående arbete med framåtsyftande inriktning.

Visst forskningsarbete inriktat mot området förtroendeskapande åtgärder pågår. Detta är ett annat exempel på värdefullt arbete inriktat på att ta fram underlag för politiska ställningstaganden och för själva förhandlingsarbetet.

Sedan ett par år bedrivs också i samarbete mellan FOA (försvarets forskningsanstalt), UD och Statens rymddelegation ett utredningsarbete inriktat på möjligheterna att bedriva satellitövervakning. Arbetet befinner sig ännu på forskningsstadiet. Om det ska utvecklas till praktiskt användbar övervaknings- eller underrättelseverksamhet behöver avsevärda resurser tillföras. Det är sannolikt att en sådan utbyggnad även skulle kunna tillgodogöras det nedrustningspolitiska arbetet, t. ex. i form av deltagande i internationellt samarbete på verifikationsområdet.

Grundläggande forsknings- och analysverksamhet på rustningskontrollområdet genomförs vanligen inom FOA eller av FOA i samarbete med andra myndigheter. En bred överblick av ett område, samtidigt som kvalificerad analys av delområden görs, fordrar en tvärinstitutionell samverkan.

FOA har tidigare genomfört breda analyser med säkerhetspolitisk framåtsyftande inriktning t. ex. av problemområdet ubåtsskydd.

Betydelse av en sådan säkerhetspolitisk beredning av framtida nedrust-

ningspolitiska initiativ, som försvarskommittén förordat, understryks av regeringen i årets budgetproposition sålunda: "Utvecklingen i vårt närområde och det ökade strategiska intresset för vår del av världen ställer betydande krav på säkerhetspolitiskt inriktade analyser som underlag för beslut och svenskt agerande. Det är också ett starkt svenskt intresse att ha ingående kunskaper om de ledande stormakternas politik och om utvecklingen i Europa".

Moderata samlingspartiet kan helt instämma i denna bedömning. Nedrustningspolitiken är en viktig del av säkerhetspolitiken och stor omsorg bör, som regeringen också anger, fästas vid att göra säkerhetspolitiskt inriktade analyser som underlag för det svenska agerandet. De ökade kraven bör dock leda till att också ökade resurser för sådana analysers genomförande avdelas.

Vi hemställer därför att anslaget F5. Forskningsverksamhet för rustningsbegränsning och nedrustning tillförs 3 miljoner kronor, avsedda för ett tvärinterinstitutionellt forskningsprojekt vid FOA av området "Europeisk stabilitet och nedrustning".

En sådan rubrik bör kunna rymma de olika komponenter av strategisk analys, studium av styrkeförhållanden, möjliga förändringar av dessa, av teknisk utveckling och av militära och säkerhetspolitiska doktriner samt av förhållandena mellan dessa och militära styrkestrukturer. Det gäller också våra egna förhållanden och deras relation till omvärlden i olika tänkbara alternativa utvecklingsmodeller.

I. Förhandlingar mellan supermakterna:

Under det gångna året har ett betydelsefullt genombrott skett i förhandlingarna mellan supermakterna. Det vid toppmötet i Washington i december mellan supermaktsledarna ingångna avtalet om skrotning av landbaseerade medeldistansmissiler tillgodoser inte bara de krav, som framfördes i Nato:s s. k. nolloption från 1981. Genom att även vissa robotar med kortare räckvidd än de, som avsågs i den ursprungliga nolloptionen blivit inkluderade, går det längre. Det tillgodoser därmed också betydligt vidare krav än de den europeiska freds rörelsen vid åttiotalets början vågade ställa.

Även om avtalet innebär avlägsnande av endast en mindre del av de totala kärnvapenarsenalerna kan det få stor betydelse. Det är det första avtal, som verkligen innebär en nedrustning av befintliga kärnvapen. Det innebär också att Sovjetunionen lämnat den tidigare koppling som gjorts mellan kraven på stopp för det amerikanska strategiska försvarsinitiativet SDI å ena sidan och nedrustning på kärnvapenområdet å den andra.

Det innebär dessutom att USA och Sovjetunionen enats om ett kvalificerat verifiaktionssystem för att kontrollera avtalets efterlevnad. Detta kan allmänt betyda ett genombrott också på verifikationsområdet. Avtalet är också ett framsteg för principen att ett nedrustningsavtal inte behöver vara strikt symmetriskt i fråga om antalet stridsspetsar eller vapenbärare. Man har också tagit hänsyn till strukturella olikheter i de båda supermakternas rustningar. Detta kan få betydelse vid hantering av de besvärliga frågorna

om nedrustning av de konventionella styrkorna, där kvantitativa obalanser till Warszawapaktens förmån råder.

Det förefaller sannolikt att SDI-programmet haft betydelse för återuppbyggnaden av de strategiska förhandlingarna mellan supermakterna och för det ändrade klimat, som synes råda i dessa. Den nya beredvillighet från Sovjetunionens sida som visats att genomföra nedskärningar av offensiva system och tillmötesgå långtgående krav på verifikation av överenskommelsen, synes ha sin grund i strävan efter ett avtal, som hindrar USA att gå vidare med sitt strategiska försvarsinitiativ.

Experter från Väst tycks mena, att SDI aldrig kan bli det heltäckande svar mot strategiska kärnvapen som den uppgivna avsikten är. Men det är möjligt att det från sovjetiskt håll upplevs som tillräckligt hotande för att allvarligt störa den strategiska balansen. Att Sovjetunionen, med sina stora ekonomiska problem och behov av satsningar på ABM-system (försvarssystem mot ballistiska strategiska missiler), är troligt. Det är också möjligt att man fruktar det allmänna teknologiska försprånget, som de enorma forskningssatsningarna i SDI kan innebära.

Om INF-överenskommelsen verkligen ska bli en vändpunkt måste avlägsnandet av de landbaserade medeldistansvapnen följas av framsteg inom andra områden.

Den ovillkorliga koppling mellan SDI-komplexet och kärnvapenedrustning i allmänhet, som Sovjetunionen i samband med Reykjavikmötet syntes göra, synes genom att INF-avtalet ha övergivits.

I de strategiska förhandlingar, som nu under tidspress genomförs, förefaller sambandet vara svårare att frångå. Där är det viktigt att supermakterna kan enas om hur ABM-avtalet, och särskilt dess artikel V, där det stadgas om utveckling, testning och utplacering av försvarssystem mot rymdbaserade missiler, ska tolkas. Tyvärr synes det föreligga oenighet i efterhand, om vad som verkligen överenskommit vid toppmötet i Washington då det gäller ABM-avtalets fortsatta efterlevnad.

Supermakterna förfogar över sjö- och luftburna system med samma räckvidder som de nu bortförhandlade missilerna, liksom över de strategiska arsenaler, för vilka man i nästa steg lovat reduktioner. I de senare ingår luftburna kryssningsmissiler. Man har också diskuterat sjöbaserade kryssningsmissiler, icke ointressanta i vårt säkerhetspolitiska närområde. De förutsätts begränsas men ej beröras av de begränsningsalternativ, som för närvarande är aktuella inom START-förhandlingarna.

Ett genombrott angående de konventionella styrkorna, analys av och eventuell "förhandling" om de militära styrkeresursernas anpassning till officiella säkerhetspolitiska doktriner samt ytterligare framsteg vad gäller förtroendeskapande åtgärder av det slag, som förhandlas inom ESK, torde vara en förutsättning för framsteg vad gäller de s. k. slagfältskärnvapnen.

Regeringen förordar i propositionen, utan att närmare ange på vilket sätt eller i vilka fora det ska genomföras, ett svenskt stöd för den gamla tanken om en "korridor fri från slagfältskärnvapen i Centraleuropa".

Sedan medeldistansvapnen avlägsnats, och med de förhandlingsutsikter som nu är aktuella mellan supermakterna, ter sig en smal korridor fri från

slagfältskärnvapen som en otillräcklig och felaktigt strukturerad målsättning. Mera övergripande lösningar har redan diskuterats mellan supermakterna.

Ett svårt tekniskt och förhandlingspolitiskt problem är att avgränsa slagfältskärnvapen från vapen med dubbel kapacitet, dvs. även användbara för konventionella stridsspetsar. Lösningen av denna problematik kan komma att bli avgörande, bland annat för i vilket forum eventuella förhandlingar om dessa vapen ska drivas.

Det är dock knappast troligt att det kommer att bli i något av de multilaterala fora, där Sverige deltar som förhandlande part.

II. Multilaterala nedrustningsförhandlingar:

En liten alliansfri stats förmåga att påverka supermaktsförhandlingarna är ringa. Men det är naturligt att svenska företrädare ändå i olika sammanhang framför våra synpunkter på utvecklingen även inom de områden, där förhandlingarna huvudsakligen bedrivs bilateralt mellan supermakterna. Vårt eventuella inflytande ligger då i den sakliga tyngd våra argument kan ha. Som moderata samlingspartiet tidigare påpekat, har tyvärr svenskt engagemang på kärnvapenområdet under de senaste åren i några fall, t. ex. i det s. k. frysinitiativet, inneburit en snävare begränsning och ett mindre konkret perspektiv än det som supermakterna samtidigt haft förhandlat utifrån. Genom framstegen i deras förhandlingar är nu det komplicerade och samtidigt begränsade frysinitiativet obsolet. Det synes också under den gångna generalförsamlingen ha tonats ned av regeringen.

Störst inflytande kan Sverige ha i de multilaterala förhandlingar där vi deltar som fullvärdig part. En av dessa, där bland annat viktiga kärnvapenfrågor avhandlas, är FN:s nedrustningsdelegation, CD (conference on Disarmament) i Genève.

1. CD i Genève

a. provstopp

Försök att åstadkomma ett fullständigt kärnvapenprovstopp står sedan flera år på CD:s dagordning. Betydande svenska insatser har under åren gjorts och görs fortfarande i detta sammanhang. Ett fullständigt förslag till avtalstext med tekniska annex om detaljutformning av t. ex. verifikationsmekanismer har lagt fram. Det pågår också ett "frivilligt" arbete med övervakning av det existerande partiella provstoppsavtalet. Sverige medverkar i samarbete med USA, Sovjetunionen och Australien i detta. Moderata samlingspartiet konstaterar med tillfredsställelse att regeringen i budgetpropositionen föreslår anslag för modernisering av den seismologiska anläggningen i Hagfors och för uppbyggnad av en internationell datacentral vid FOA, båda viktiga förutsättningar för deltagandet i denna verksamhet.

Tidigare har det flera gånger förefallit som om man, inte minst genom svensk medverkan varit nära att komma överens om ett mandat för reala förhandlingar om ett fullständigt provstopp. Under det senaste året har det

dock stått klart, att supermakterna vill koncentrera sitt intresse för provstoppförhandlingar till de bilaterala kontakterna dem emellan.

Från svensk sida bör dock arbetet fortgå på att få tillstånd en multilateral real förhandling inom CD.

Den svenska förhandlingsdelegationen, som har mycket stor erfarenhet av just denna fråga, bör ha stor frihet att i anslutning till utvecklingen, också beträffande vad som samtidigt händer i de bilaterala supermaktsförhandlingarna, utforma metoderna för att åstadkomma detta.

Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

b. Icke-spridningsavtalet

Ett av de viktigaste avtal som existerar på kärnvapenområdet är Icke-spridningsavtalet, ingånget 1970.

I detta förbinder sig länder, som inte förfogar över kärnvapen att avstå från att tillverka eller inhandla sådana. Kärnvapenmakterna åläggs att avstå från spridning av kärnvapen och kärnvapentechnologi till nya länder samt att själva minska sina kärnvapenarsenaler.

Det internationella atomenergiorganet IAEA kontrollerar att avtalet efterlevs. De länder som ansluter sig till avtalet måste tillåta inspektion av sina anläggningar inom kärntechnikområdet, t. ex. kärnkraftverk.

Kärnvapenmakterna är enligt avtalet undantagna från denna kontroll. USA, Storbritannien och Sovjetunionen, liksom även Frankrike, som står utanför avtalet, har ändå erbjudit sig att ställa delar av sina civila kärnenergiprogram under IAEA:s kontroll.

1985 års granskningskonferens slog enigt fast, att avtalet är väsentligt för internationell fred och säkerhet. Man ställde sig bakom dess huvudsyften, som är att främja icke-spridning av kärnvapen till nya länder, upphöra med kärnvapenkapprustningen samt genomföra nedrustning och dessutom främja samarbete mellan staterna på den fredliga kärnkraftens område.

Med undantag av USA och Storbritannien uttalade konferensen också krav på snara förhandlingar om fullständigt provstopp.

Supermakterna kan genom INF-avtalet sägas ha beträtt en väg, som kan leda till ett uppfyllande från deras sida av en del av avtalet, stipulerad nedrustning av kärnvapenarsenalerna.

Viktigt är fortfarande också att verka för att fler stater ansluter sig till avtalet. Detta gäller inte minst vissa stater, som visar osäkerhet beträffande viljan att avstå från kärnvapen, finns i oroliga delar av världen såsom Syd-Afrika och i Mellan-Östern.

Från svensk sida synes det speciellt angeläget att engagera sig i denna fråga, inte minst då den svenske statsministern deltar i det s. k. sexnations-initiativet. Detta är en grupp regeringschefer, som vill bilda opinion i kärnvapenfrågan och bland annat förespråkar ett fullständigt provstopp.

Av initiativets sex deltagare företräder hälften länder, som inte anslutit sig till ickespridningsavtalet. Viktiga s. k. tröskelstater är Indien och Argentina, militärt tunga makter i sina delar av världen och kända som aktiva motståndare till avtalet.

Att gruppens trovärdighet i kärnvapenfrågor undergrävs av detta är uppenbart. Sverige, som tidigt hade kapacitet att tillverka och skaffa egna kärnvapen, anslöt sig omedelbart till ickespridningsavtalet. Vi har därmed förbundit oss att inte tillverka, skaffa egna kärnvapen liksom att inte exportera klyvbart material. Vi har underkastat oss internationell kontroll av våra kärnkraftsanläggningar.

Den svenske statsministern, bör om han ska fortsätta samarbetet inom det s. k. sexnationsinitiativet, öka sina ansträngningar att förmå främst Indien och Argentina att ansluta sig till icke-spridningsavtalet.

Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

c. Kemiska vapen

Ett av de bästa exemplen på långsiktiga och internationellt erkända svenska insatser, är försöken att åstadkomma ett förbud mot kemiska vapen. Detta har skett med utnyttjande av vår forskningskompetens och en genom åren betydande förhandlingserfarenhet på området.

Avgränsningen mellan vapen och civil kemisk industri, den betydande risken för spridning av denna förhållandevis enkla teknologi till andra länder, liksom de betydande svårigheterna att åstadkomma mekanismer för att kontrollera avtalets efterlevnad, är faktorer av betydelse för det fortsatta arbetet.

Ett problem, som ännu inte uppmärksammats i större utsträckning är risken för att många länder kommer att ställa sig utanför en eventuell konvention. Detta kan befaras, inte minst med tanke på att många länder särskilt i tredje världen, står utanför icke-spridningsavtalet. Vid utarbetandet av konventionen bör uppmärksamhet ägnas åt att den utformas så, att det politiska priset för icke-anslutning blir högt.

Med tanke på den potentiella risken för spridning av kemiska vapen till nya länder måste en överenskommelse, som hindrar utveckling, tillverkning och lagring av kemiska vapen, fattas inom ramen för ett globalt arbete. Regionala överenskommelser är bl. a. med tanke på lättheten att transportera kemiska vapen inte tillfredsställande. En överenskommelse bör vara strukturell, dvs. hindra tillverkning, lagring och användning överhuvudtaget. Förhandlingarna bör därför även fortsatt bedrivas i CD och bara där. Sverige måste motarbeta försök att flytta över hela eller delar av arbetet på att åstadkomma en användbar konvention på området kemiska vapen från CD till något annat forum.

Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Moderata samlingspartiet begärde under förra året med tanke på den mycket stora insats Sverige gjort inom området kemiska vapen förstärkningar av våra förhandlingsresurser vid CD i Genève. Detta avslogs av riksdagen. Allt tyder på att den svenska delegationen även fortsatt kommer att få bära en stor del av förmedlande och sonderande kontaktarbete i ett kritiskt förhandlingsskede. Vi hälsar därför med tillfredsställelse att regeringen i årets budgetproposition har bifallit vårt krav genom att föreslå en förstärkning av förhandlingsdelegationen i Genève.

d. Negativa säkerhetsgarantier

Mot. 1987/88
U406

Vid FN:s särskilda session om nedrustning 1978, samt i senare sammanhang, har kärnvapenmakterna gjort vissa åtaganden att förbinda sig att inte med kärnvapen angripa kärnvapenfria stater. Detta brukar kallas negativa säkerhetsgarantier.

USA har deklarerat att man inte med kärnvapen ämnar hota eller angripa kärnvapenfri stat, som är ansluten till NPT eller annan bindande utfästelse att inte skaffa kärnvapen. Undantag görs för den stat som, förbunden med kärnvapenmakt, angriper USA eller dess allierade. Storbritannien och Frankrike har gjort liknande utfästelser. Dessa bör Sverige såsom alliansfri, kärnvapenfri stat, ansluten till NPT, till fullo kunna tillgodogöra sig. Kina har gått längst och utfäst sig att icke vara den första att tillgripa kärnvapen i en konflikt och att icke använda dem mot kärnvapenfri stat. Sovjetunionen förutsätter, även om man gjort generella åtaganden om icke första bruk av kärnvapen, tydligen en ny internationell konvention. Anslutning till icke-spridningsfördraget tycks inte räcka. Sovjetunionen förklarar sig i stället beredd att ingå lämpliga bilaterala överenskommelser med kärnvapenfria stater. Detta är från svensk synpunkt oroande. Det är svårt att se hur en bilateral överenskommelse i en säkerhetspolitisk fråga skulle kunna förenas med vår önskan att utesluta varje inblandning i svensk säkerhetspolitik. Sverige saknar säkerhetspolitiskt bindande avtal med andra stater och åtnjuter inte heller några positiva garantier från någon annan stat. Detta är en grundläggande princip i vår neutralitetspolitik.

Från svensk sida har tidigare framhållits att kärnvapenmakternas ensidiga garantier skulle kunna samordnas till gemensamt deklarerade garantier för att stärka de kärnvapenfria staternas säkerhet. För Sveriges vidkommande är det av avgörande betydelse att en negativ säkerhetsgaranti inte utformas så att vi hamnar i ett avtalsförhållande till den garantigivande kärnvapenmakten. Ett sådant avtalsförhållande skulle kunna leda till krav från kärnvapenmakten på att få granska och lämna synpunkter på vår säkerhetspolitik och på vår planering för t. ex. befolkningskydd.

Med reservation för vilket värde överhuvudtaget garantier från stormakter gentemot mindre stater har när det verkligen gäller deras egna intressen, förtjänar frågan om negativa säkerhetsgarantier ytterligare att övervägas. Enligt svensk uppfattning räcker det om kärnvapenmakterna gör legalt bindande och generellt verkande åtaganden att avstå från bruk av kärnvapen mot kärnvapenfri stat eller kärnvapenfri zon. Av den kärnvapenfria staten eller zonen bör i gengäld inget annat krävas än att den avstår från kärnvapen genom anslutning till icke-spridningsavtalet, genom att ingå i kärnvapenfri zon eller på annat legalt bindande sätt. Efter att under en följd av år ha varit föremål för ringa intresse har frågan om negativa säkerhetsgarantier rönt ökat uppmärksamhet i CD under det gångna året och ett par förslag har lagts fram.

Sverige bör bevaka detta noga. Med tanke på de olika förslag om kärnvapenfria zoner som förts fram i olika delar av världen bör det vara en angelägenhet för en alliansfri stat som Sverige att driva frågan om generella negativa säkerhetsgarantier inom FN:s ram. Sådana skulle beträffande

kärnvapenfria områden kunna fylla samma behov som avtal om kärnvapenfria zoner vad gäller de kärnvapenfria staternas egen säkerhet. Detta kan då uppnås utan att dessa behöver göra avkall på principer av den natur t. ex. Sverige har när det gäller att undvika bilaterala avtal med säkerhetspolitisk innebörd.

Regeringen bör under året överväga möjligheterna att utarbeta ett svenskt förslag om negativa säkerhetsgarantier avsett för CD. Eftersom de övriga nordiska länderna inte är företrädda i CD bör därvid synpunkter, som kommit fram i nordiska diskussioner beaktas.

Riksdagen bör hos regeringen begära sådana överväganden.

2. Den europeiska säkerhetskonferensen

Nedrustningsförhandlingar syftar till att begränsa vapenarsenalerna medan arbetet i den europeiska säkerhetskonferensen, ESK, syftar till att motverka och undanröja de konflikthanledningar som skulle kunna utlösa användning av vapen. Genom de förtroendeskapande åtgärderna på det militära området söker man också försvåra i synnerhet överraskande användning av vapen i lösningen av mellanfolkliga konflikter.

Den europeiska säkerhetskonferensens mål är att inom tre sakområden eller korgar, definierade i slutdokumentet från den grundläggande konferensen i Helsingfors år 1975, främja fred, säkerhet och förståelse mellan Europas länder och folk. Detta sker genom ett samarbete mellan Europas länder samt USA och Canada. Den första korgen upptar dels de s. k. principerna, såsom gränsers okränkbarhet, icke bruk av våld vid lösning av konflikter samt att iaktta de grundläggande mänskliga rättigheterna. Här finns också arbetet för förtroende-skapande åtgärder på det militära området. Den andra korgen behandlar samarbetet inom teknologi, handel, kultur miljövard och information. I den tredje korgen ligger frågor om mänskliga kontakter, föreningsfrihet, rörelsefrihet och andra frågor inom komplexet grundläggande mänskliga rättigheter.

Den hittills mest konkreta delen av arbetet inom ESK har varit försöken att befästa respekten för de mänskliga rättigheterna och öppna gränserna för ett naturligt umgänge mellan de europeiska folk, som trots sin gemensamma historia och kultur genom den sovjetiska diktaturstatens grepp om Östeuropa så tragiskt har skilts åt. Först genom respekt för nationers rätt till självbestämmande och för individens medborgerliga rättigheter och individuella frihet kan man skapa den avspänning, som är förutsättningen för att internationell säkerhet ska kunna bygga på förtroende i stället för på maktbalans.

Med den inriktning det säkerhetspolitiska arbetet inom ESK fått, har det också öppnats intressanta möjligheter att, genom förtroendeskapande åtgärder och restriktioner på det militära området, minska risken för överraskande angrepp och hindra att vapnen kommer till användning.

Under den pågående uppföljningskonferensen i Wien går också utvecklingen mot att nedrustningsförhandlingar kan komma att få sin plats inom ESK:s ram. Dessa kommer, som det ser ut i dag, att föras enbart mellan militärallianserna, alltså med de 23 stater som ingår i Nato och Warszawapakten.

Under den delkonferens, som hösten 1986 avslutades i Stockholm, behandlades förtroende- och säkerhetskypande åtgärder, s. k. CSBM, på det militära området. Konferensen får betraktas som förhållandevis framgångsrik och den svenska delegationen, sammansatt av erfarna förhandlare, militära experter och säkerhetspolitiskt kunniga forskare kunde göra en betydelsefull insats i förhandlingsarbetet. Samtidigt fick man en värdefull erfarenhet av – på grund av de förhandlade åtgärdernas natur – att tvingas göra en rent militär utvärdering av effekterna av olika förslag.

De rustningskontrollåtgärder, som ser ut att bli aktuella i kommande förhandlingar, inte minst inom ESK, ser ut att bli alltmer militärt betydelsefulla och kan bli en allt viktigare komponent i de militära styrkerelationerna och för maktbalansen i Europa.

Samtidigt som det är viktigare än någonsin med en realistisk och omsorgsfull planering är det svårare än förr att förbereda svenskt agerande inom de "militära" delarna av ESK. Vi vet ännu inte på vilket sätt vi kommer att få möjlighet att följa eller få tillträde till den del av förhandlingarna, som ska innefatta nedrustning. Redan under Stockholmskonferensen kunde man skönja risker för att uppgörelser mellan militärallianserna kan komma att få en utformning, som i vissa lägen kan försvåra de neutralas säkerhetssträvanden. Risken för detta kan öka, om de neutrala staterna inte längre som fullvärdiga förhandlingsdeltagare får följa processen. Samtidigt kan det innebära en fördel att inte på det symmetriska sätt som präglat ESK-uppgörelserna behöva underkasta sig restriktionsåtgärder. Med tanke på de neutralas ojämförligt mindre försvarsresurser skulle sådana kunna drabba dem ofördelaktigt.

Sverige kommer dock att delta fullt ut i den del av förhandlingen som ska fortsätta arbeta med förtroendeskypande åtgärder. Ett visst framåtsyftande forsknings- och utvecklingsarbete på detta område pågår och det behöver fortsättas. Med tanke på de försvarspolitiska kunskaper och tekniska resurser, som de olika alliansfria och neutrala staterna förfogar över, kan det förutsättas att ett förhållandevis tungt ansvar för att ge dessa förhandlingar tillräcklig tyngd och intresse, kan komma att vila på svensk kreativitet och uthållighet. Detta gäller särskilt som det finns en risk för att de alliansbundna staterna, som givetvis även har mycket större förhandlings- och utvecklingsresurser, kan komma att koncentrera dessa till 23-statsförhandlingarna. Redan under innevarande budgetår måste betydande intresse ägnas förberedelserna för en svensk handlingsberedskap inför det fortsatta arbetet inom ESK. Detta gäller till en början bland annat för att försöka påverka avgränsningen av de båda områdena förtroendeskypande åtgärder å den ena sidan och nedrustning å den andra så att så många tunga frågor som möjligt kommer att beröras i 35-statsförhandlingen.

Inom ramen för det av oss tidigare i motionen föreslagna utvecklingsprojektet Europeisk stabilitet och nedrustning kan frågor både tillhörande 35-statsförhandlingarna område och alliansfrågorna belysas. Genom ett sådant arbete bör vi kunna få en stabil grund för goda kommande svenska insatser i de militärpolitiska och rent säkerhetspolitiska delarna av ESK-förhandlingarna eller i anslutning till dessa.

Balansen inom ESK

Det förefaller som om man i förhandlingarna i Wien kommer att nå enighet kring de bärande principerna för ESK-arbetet. Betydande tyngd åt de militära förhandlingarna inom första korgen behövs också för att upprätthålla den traditionellt högt prioriterade balansen mellan ESK:s korgar. Det finns risk att "tyngden" i denna del av den första korgen minskar, om alltför många viktiga frågor, t. ex. doktrinfrågor och restriktionsåtgärder hamnar i de alliansstaterna förbehållna nedrustningsförhandlingarna.

Behov finns också av framsteg på de ekonomiska, miljöpolitiska och informationsteknologiska områdena inom den andra korgen. Där är bland annat avgränsningen mot vad som ska behandlas i andra internationella organ ännu oklar.

De frågor, som under ESK:s uppföljningskonferens i Wien visat sig vara mest svårösta är frågorna om de mänskliga dimensionerna, om de mänskliga rättigheterna och den för oss självklara rättigheten att få resa ut och in i sitt eget fosterland. De östeuropeiska staterna visar fortfarande upp stora brister vad gäller efterlevnaden av de principer, som redan överenskommit. Att det under dessa förhållanden är svårt att komma vidare mot nya överenskommelser är uppenbart. De s. k. Helsingforsgrupper, som med början i Moskva bildades i slutet av sjuttioalet för att följa hur avtalen efterlevdes synes fortfarande ha svårigheter att arbeta, t. ex. i de baltiska staterna. I Moskva, där den ursprungliga Helsingforsgruppen genom fängslanden, förvisningar och övergrepp helt eliminerades, har nu nya grupper uppstått. De sammanhålls av Pressclub Glasnost, som nu anslutit sig till den internationella Helsingforsfederationen. Detta fick ske telefonledes sedan dess representanter vägrats utresa till det möte federationen i oktober höll i Wien. Den internationella federation, som har säte i Wien, och för närvarande svensk generalsekreterare, driver ett outtröttligt och kvalificerat arbete för att sprida kunskap om Helsingfordokumentet och bevaka dess efterlevnad.

Det är ett självklart krav på signatärmakterna att medborgarrättsgrupper, vars arbete består i spridning av kunskap om och kontroll av efterlevnad av Helsingfordokumentets dimensioner om de mänskliga rättigheterna ska få verka i enlighet med deklarationens anda ska få verka i sina hemländer. Det är viktigt att Sverige opinionsmässigt stöder och inom ESK bevakar dessa gruppers rättigheter.

Vad gäller frågan om vad regeringen planerar för det fortsatta arbetet inom ESK är uppgifterna i propositionen, liksom i övrigt när det gäller det nedrustningspolitiska arbetet, ytterst knapphändiga. Den ökning av ekonomiska resurser som anges under punkten F:2 är endast skenbar, eftersom

hälften belöper sig på kostnader för efterlevnad av de överenskommelser som ingicks i Stockholmskonferensen, och inte till själva förhandlings- eller utvecklingsarbetet.

Vilka reella personella och andra resurser som kan komma att behövas för själva förhandlingsarbetet, är bl. a. beroende av hur många av eventuella delkonferenser, som kommer att infalla under det kommande budgetåret. Det är också viktigt, att t. ex. via det förberedande expertarbetet upprätthålla en viss personell kontinuitet på detta komplicerade område.

Vad ovan anförts om riktlinjerna för fortsatt svenskt arbete inom ESK bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

E. Fördelning av resurser för en effektiv svensk nedrustningspolitik:

Sveriges av tradition engagerade arbete inom den internationella nedrustningspolitikens ram har tveklöst ett brett stöd hos svenska folket.

Under anslaget F, Nedrustnings- och säkerhetspolitiska frågor, anslås medel för det nödvändiga forsknings- och utvecklingsarbete som stöder nedrustningspolitiken och för säkerhetspolitisk forskning vid Stockholms internationella fredsforskningsinstitut (SIPRI) samt vid Utrikespolitiska institutet.

I förhållande till vad som avdelas för dessa ändamål anslås under samma anslag stora summor på den verksamhet för upplysning och studier på området fred och nedrustning, som bedrivs av olika ideella föreningar eller sammanslutningar, s. k. freds rörelser.

Moderata samlingspartiet delar inte regeringens uppfattning att svenska folkets fredsvilja är beroende av att freds rörelser och andra ideella organisationer, med statliga medel, bedriver s. k. fredsupplysning.

Vissa av de organisationer, som åtnjuter statsbidrag för denna typ av verksamhet kan säkerligen fortleva helt utan statsbidrag och därmed också med större integritet behålla beteckningen non-governmental organisations, en beteckning, som i internationella sammanhang många gånger kan vara av betydelse då det gäller tillträde till konferenser m. m. Detta gäller uppenbarligen t. ex. arbetarrörelsens fredsforum, som har tillgång till det socialdemokratiska partiets och fackföreningsrörelsens mycket stora ekonomiska resurser.

Det anges i propositionen att behovet av att inom folkrörelserna bygga upp kunskap på freds- och nedrustningsområdet är stort.

Vi har ingen anledning ifrågasätta denna bedömning, men finner det inte befogat att för den skull inrätta ett nytt forskningsanslag. Kvalificerade kunskaper inom området fred och nedrustning, även anpassad till folkrörelsernas behov, torde finnas att tillgå, bland annat med hjälp av de institutioner vid universiteten i Lund, Uppsala och Göteborg, som förfogar över speciella professurer i fredsforskning. Den nyinrättade delposten Studier och forskning under detta anslag bör utgå.

De reella resurserna under anslaget F:5 Forskningsverksamhet för rustningsbegränsning och nedrustning, vilket bekostar större delen av den

forskningsverksamhet, som är grundläggande för den höga tekniska kvaliteten på det svenska nedrustningsarbetet, föreslås av regeringen minska jämfört med tidigare.

Det kan också nämnas att den enda instans, som när det gäller freds- och säkerhetspolitisk upplysning, riktad till den svenska allmänheten, kan garanteras utarbeta materialet i samklang med den officiella svenska säkerhetspolitiken, är Styrelsen för psykologiskt försvar. Under annan huvudtitel föreslås för denna myndighet, som även, och huvudsakligen, har andra uppgifter, och som särskilt prioriterats i 1987 års försvarsbeslut, ett totalanslag på 8 miljoner, vilket inte innebär någon reell ökning.

Mot denna bakgrund kan vi inte finna det befogat med en trettioprocentig ökning av anslaget F:3.

Vi föreslår oförändrat anslag vad gäller de s. k. grundbidragen till organisationerna, dock med en omfördelning som regeringen därvid kan komma att göra. Denna bör ske med utgångspunkt från att organisationer med seriös verksamhet eller utan andra ekonomiska resurser av betydelse, kan få ökat stöd medan andras minskar.

Med tanke på att ett nytt fredslotteri kommer att tillföra medel för projekt, föreslår vi att projektanslaget minskas med två miljoner jämfört med föregående budgetår.

Anslaget F:3 föreslås således, sådan det föreslagna nya anslaget till studier och forskning utgått, anvisas med sammanlagt 13(000)000 kronor.

Säkerhetspolitisk forskning

a. förstärkning av den säkerhetspolitiska forskningen

För att långsiktigt skapa en större kunskap om den svenska säkerhetspolitiken, inte minst på det utrikespolitiska området är forskningsverksamheten vid universitet och högskolor liksom vid en rad andra institut som FOA, Sipri och Militärhögskolan av stor betydelse. Det är viktigt att t. ex. samhällsvetenskapliga forskningsrådet uppmärksammar möjligheter att vid universitet och högskolor stödja projekt med säkerhetspolitiskt relevant inriktning.

Organisatoriskt har den säkerhetspolitiska forskningen en svag ställning vid våra universitet och högskolor. Ingen professur med inriktning mot säkerhetspolitisk forskning finns i dag i Sverige.

En avsevärt mindre medelsram än den regeringen föreslagit för delposten Studier och forskning under anslaget F:3 skulle genom anknytning till de etablerade statsvetenskapliga institutionerna med betydligt högre effekt ge tillskott av för hela samhället viktiga kunskaper, än den inriktning regeringen föreslagit. En sådan anknytning och förstärkning av forskningen på detta område skulle öppna nya utbildningsmöjligheter för studenter och forskare. Eftersom resurserna för vad som benämnes freds- och konfliktforskning synes goda, bör en inriktning mot säkerhetspolitisk forskning i stället eftersträvas. I olika sammanhang har under flera år riksdagens försvarsutskott såväl som utrikesutskottet uttalat sig positivt om behovet av en sådan för-

stärkning. Vi hemställer att riksdagen ånyo uttalar sig för behovet av en sådan förstärkning och hos regeringen begär förslag till hur den ska ske.

Mot. 1987/88
U406

b. Utrikespolitiska institutet

Av speciell betydelse är – och kan framför allt med större resurser bli – den forsknings- och föreläsungsverksamhet, som bedrivs vid Utrikespolitiska institutet.

Forskningsverksamheten försvåras av ständiga ekonomiska problem och har under en följd av år skjutit en del av dessa framför sig.

Institutet har i sitt budgetäskande för 1988/89 begärt en höjning av statsbidraget för forskningsverksamheten med 237 000 kr. för att klara akuta ekonomiska problem, vilka ej längre kan skjutas på framtiden. Detta har endast till en mindre del tillstyrkts av regeringen.

Institutet har under senare tid organiserat sin verksamhet i olika programområden, som är särskilt relevanta för Sveriges utrikes-, säkerhets- och nedrustningspolitik. Man bedriver också en mycket aktiv utåtriktad verksamhet av hög kvalitet.

Mot denna bakgrund hemställer vi att institutet för den nu löpande verksamheten vid forskningsavdelningen får den anslagsökning som begärts, varvid anslaget för forskningsverksamheten i dess nuvarande omfattning bör utgå med 2 267 000 kronor.

c. utbyggnad av institutets verksamhet

En inhemsk säkerhetspolitisk forskning kan i större utsträckning än den omfattande forskningen i andra länder förväntas intressera sig för frågor av speciell vikt just för svensk säkerhetspolitik och för förhållandena i vår närmaste omgivning.

Det är också viktigt att vi kan delta som en kvalificerad part i den viktiga och allt intensivare internationella dialog, som förekommer framför allt mellan fria forskningsinstitut med inriktning på strategiska studier. Såväl vår egen säkerhetspolitik som vårt agerande i den internationella nedrustnings- och rustningskontrollpolitiken måste såvitt möjligt stå på egna ben. Att ge Sverige ett internationellt namn i meningsutbytet på det strategiska området fordrar att vi bygger upp ett institut med tillräckliga resurser. Utrikespolitiska institutet är det naturliga embryot för en sådan verksamhet. Jämfört med liknande institut i andra europeiska länder, för att inte tala om i USA, är dock dess resurser blygsamma. De bör stegvis utbyggas. Som ett steg i denna riktning föreslår vi att institutet under kommande budgetår tillförs ekonomiska medel för ytterligare två forskartjänster med inriktning på strategiska studier. För detta bör ett anslag på 500 000 kronor utgå. Sedan denna förstärkning etablerats, bör anslaget fortsättningsvis ingå i det ordinarie statsbidraget till forskningsverksamheten vid Utrikespolitiska Institutet.

Hemställan

Mot. 1987/88
U406

Med hänvisning till vad som anförts i motionen hemställer vi

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen tillkänna vad som i motionen anförts om svensk anknytning till nedrustningsförhandlingar i anslutning till ESK.

2. att riksdagen beslutar under anslaget F.5 Forskningsverksamhet för rustningsbegränsning och nedrustning anslå ett belopp om 3 milj. kr. för ett tvärinstitutionellt forskningsprojekt vid FOA varvid anslaget kommer att uppgå till 24219000 kr..

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen tillkänna vad som i motionen anförts om inriktningen av det svenska arbetet i CD i Genève för att åstadkomma ett fullständigt kärnvapenprovstopp.

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen tillkänna vad som i motionen anförts om svenska ansträngningar inom det s. k. sexnationsinitiativet.

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen tillkänna vad som i motionen anförts om det svenska arbetet vad gäller förhandlingar i CD i Genève om en konvention mot kemiska vapen.

6. att riksdagen hos regeringen begär överväganden om utarbetandet av ett svenskt förslag om negativa säkerhetsgarantier på sätt som i motionen anförts.

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen tillkänna vad som i motionen anförts om riktlinjer för det fortsatta svenska arbetet inom ESK.

8. att riksdagen under anslaget F.3 med den fördelning som i motionen angivits anslår 13000000 kr..

[att riksdagen som sin mening ger regeringen tillkänna behovet av en förstärkning av den akademiska säkerhetspolitiska forskningen och hos regeringen begär förslag om hur detta ska åstadkommas..¹]

9. att riksdagen under anslaget F.6 Forskningsverksamhet vid utrikespolitiska institutet under budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 2267000 kr..

10. att riksdagen för att möjliggöra en stegvis utbyggnad av utrikespolitiska institutets forskningsverksamhet med två nya forskartjänster för ändamålet anslår 500000 kr.

Stockholm den 21 januari 1988

Margaretha af Ugglas (m)

Anita Bråkenhielm (m)

Ivar Virgin (m)

Nic Grönvall (m)

Inger Koch (m)

Gunnar Hökmark (m)

Lennart Blom (m)

Mona Saint Cyr (m)

¹ 1987/88: Ub588

